

Allas yrkes

Checklista för lärare

Med hjälp av den här listan kan du gå igenom ditt eget agerande som lärare och försäkra dig om att ditt arbetssätt främjar jämställdhet, likabehandling och inkludering – kort och gott att yrkesskolan är allas yrkesskola. Även en enda lärares stöd kan vara av stor betydelse för en enskild studerande.

Bekanta dig även med checklistan för hela arbetsgemenskapen.

Maktstrukturer

- Fokusera på den som ges mer makt**, inte på den som bryter normer. Om t.ex. en studerande får kommentarer på sitt ovanliga yrkesval, så fokusera på varför valet är så viktigt och vem som tar sig rätten att definiera vad som är rätt och fel bransch. På det här sättet koncentrerar du dig på maktstrukturerna och kan utmana dem. Ingrip även då du hör att dina studerande generaliserar eller fokuserar på den som bryter normen.
- Var uppmärksam på **hurudana normer eller antaganden du möjligtvis själv bekräftar** med ditt beteende. Antar du exempelvis att Sahen som är från Indien gillar kryddig mat? Nämner du terrorism i samband med islam, eller islam då du talar om terrorism?
- Se upp för att ge utrymme för begränsande normer som studerande inte redan känner till.** Exempelvis "Sakir som är rullstolsburen kan också vara med och göra övningen", "Även om Sam är den enda mannen här, så är det inte ok att retas" eller "Nu när Stina är med i den här gruppen passar inte sådant där språkbruk". Studerande har kanske inte tidigare kopplat dessa faktorer med uteslutande.
- Utgå inte ifrån att det finns ett enhetligt "vi" i klassen/gruppen.** Se upp med att utgå från att de studerande är ett enhetligt "vi", t.ex. att alla firar jul eller har levt sin barndom i en demokrati. När du talar, tänk på mångfalden bland människor, bl.a. olika bakgrunder, övertygelser, sexualiteter, funktionaliteter och ålderskillnader. Utgå alltid från att det finns en mångfald bland dina studerande. Det här hjälper dig att kommunicera på ett inkluderande sätt. Reagera även då dina studerande generaliserar över någon människogrupp på ett onödigt sätt.

- **Lyft fram makt och privilegier som är kopplade till normer** på ett kontinuerligt och naturligt sätt. Du kan exempelvis prata om löneskillnader mellan kvinnor och män, fästa uppmärksamhet vid de olika branschernas segregering, eller ta upp stereotyper som förknippas med olika branscher.

Språk och kommunikation

- **Bemöt alla dina studerande som individer, inte utgående från deras kön.** Ett enkelt sätt att göra detta på är att tilltala alla studeranden med namn. Undvik att säga endast "flickor" och "pojkar". Du kan tilltala en grupp med studerande med exempelvis "ni där", "hörni alla" eller "är ni alla snälla och lyssnar". Du undviker dessutom ett osynliggörande av trans-unga samt att köna fel. Använd alltid det namn studerande själv vill att används, även om namnet är ett annat i ett officiellt register.

- Reflektera kring **vilka ord och uttryck du använder och vilka normer du återskapar.** Om du exempelvis frågar om det finns några starka pojkar som kan hjälpa till med att bära grejerna, förstärker du normen om att pojkar är starka medan alla andra inte är det. Om du frågar studerande vad de gjort för roligt på jullovet missar du dels att en del av dem kan leva i familjer med våld och för mycket alkohol, men också att alla inte firar jul.

- Skapa en **trygg undervisningsmiljö** för dina studerande. Ingrip alltid i situationer där du hör respektlöst eller kränkande språkbruk. Det spelar roll att du ingriper för att alla ska kunna känna sig trygga och respekterade. Acceptera aldrig någons respektlösa språkbruk under undervisningen, varken direkt eller indirekt.

- Tänk på **vem du ger talutrymme till**, både direkt genom att dela ut ordet eller indirekt genom att tillåta vissa studerande att prata på i gruppen utan att be om ordet. Vems aktivitet bekräftar och berömmar du, vem anmärker du på? Är det oftast fråga om samma studerande? Fundera även på vem du oftast ber att visa exempel på de praktiska lektionerna. Sträva efter att låta alla komma till tals och visa exempel på lika villkor. Uppmärksamma även de tysta och blyga.

Undervisningsmaterial och -redskap

- Se till att det undervisningsmaterial som du använder främjar jämställdhet, jämlikhet och likabehandling. Försäkra dig om att du har medvetet formulerat exemplen, valt ut materialet, bilderna och uppgifterna på så sätt att de ger en bild av mångfald, är inkluderande och godkännande. Se till att dessa belyser olika människors liv och situationer.

- Om du använder dig av **distansundervisning i ditt arbete, fundera då ur ett likabehandlingsperspektiv på hur du organiserar den.** Har alla möjlighet att delta i distansundervisning? Vad händer om den studerande inte har tekniken som behövs eller en snabb internetuppkoppling?